

іноземних мов в умовах інклюзивного освітнього середовища вимагає послідовного врахування специфічних рис осіб з ООП, на основі чого можливе з'ясування типів і видів завдань, які вчитель має використовувати задля досягнення оптимального рівня розвитку іншомовної комунікативної компетентності учнів, з одного боку, і забезпечення рівного доступу до освіти, з іншого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інклюзивне навчання. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення: 23.04.2024).
2. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навч.-метод. посібн. Харків: Ранок, 2019. 304 с.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 23.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Супрун М. Навчання іноземних мов студентів з особливими освітніми потребами у ВНЗ. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія: Педагогіка*. 2022, вип. 52, т. 3. С. 213–218.
5. Rhodes R. L., Ochoa S. H., Ortiz S. O. *Assessing Culturally and Linguistically Diverse Students: A Practical Guide*. New York ; London : The Guilford Press, 2005. 234 p.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗАСОБАМИ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Ольга Пежинська

*кандидатка філологічних наук, доцентка
доцентка кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Світлана Кулик

*кандидатка наук із соціальних комунікацій
викладачка кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Стійкий процес неперервного вдосконалення професійних навичок та компетентностей фахівців після завершення вищої або післядипломної освіти дозволяє фахівцям підтримувати або підвищувати вимоги до професійної діяльності протягом всього їхнього кар'єрного шляху.

Неперервний професійний розвиток, що передбачає навчання протягом усього життя через участь у різних формах освіти – формальній, неформальній та інформальній, є однією з ключових компетенцій педагога.

Ці види освіти закріплені на законодавчому рівні у Законі України «Про освіту»: неформальна освіта – «освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій»; інформальна освіта (самоосвіта) – «освіта, яка передбачає само-організоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям» [2]. Неформальна та інформальна освіта відіграють важливі ролі в особистісному та професійному розвитку, доповнюючи формальну систему освіти.

«Інформальна освіта передбачає набуття знань, умінь і навичок шляхом формування життєвого або професійного досвіду; є спонтанною, більш індивідуалізованою, короткотерміною; не передбачає отримання дипломів або інших офіційних документів, які підтверджують її завершення; охоплює спілкування, обмін досвідом, участь у конференціях, семінарах, дискусіях, перегляд відео, опрацювання літератури з конкретної проблематики, тощо» [3, с. 161].

Професійний розвиток педагогів за допомогою неформальної освіти може включати участь у майстер-класах, тренінгах, конференціях та обміні досвідом з колегами, наприклад, французький інститут в Україні пропонує стипендії на лінгвістичне стажування, навчальні семінари, Асоціація вчителів французької мови в Україні (APFU) ініціює вебінари, конкурси, проведення конференцій.

Ефективному професійному росту сприяє створення комфортного середовища для колективного обговорення ідей та педагогічного досвіду, впровадження інновації в навчальний процес, використання онлайн-ресурси та платформ для підвищення якості освіти. Важливим є залучення до мережових спільнот, об'єднуючись для обміну досвідом та вирішення спільних завдань у сфері освіти.

Постійний професійний розвиток надає викладачам французької мови можливість бути в курсі останніх освітніх тенденцій, удосконалювати свої методи навчання та пристосовуватися до різноманітних потреб своїх студентів. Крім того, це підвищує їхню впевненість та задоволення від навчальної діяльності.

Хоча традиційні форми професійного розвитку, такі як семінари та майстер-класи, пропонують цінні інсайти та можливості для спілкування, вони часто супроводжуються обмеженнями, такими як час, географічні бар'єри та фінансові витрати. Крім того, їхня структурована форма не завжди відповідає індивідуальним вимогам навчання та професійним цілям викладачів.

Неформальні засоби освіти, включаючи онлайн-ресурси та можливості експериментального навчання, створюють гнучкий та доступний шлях для професійного розвитку. Онлайн платформи пропонують широкий спектр ресурсів, починаючи від мовних курсів та навчальних відео до форумів та вебінарів, проведених експертами у галузі.

Таблиця 1.

Пропоновані онлайн-ресурси

Ці ресурси дозволяють викладачам досліджувати нові стратегії викладання, отримувати доступ до автентичних мовних матеріалів та вести рефлексивну практику у власному темпі та зручності. Мережі співробітництва, як онлайн, так і офлайн, надають можливості для співпраці та взаємообміну, що додатково збагачують їхній професійний розвиток та контент навчальних ресурсів.

Можливості експериментального навчання, такі як імерсійні програми, культурні обміни розширюють мовну та культурну компетентність викладачів. Шляхом безпосередньої взаємодії з носіями мови, автентичними матеріалами та реальними життєвими ситуаціями викладачі отримують цінні інсайти щодо використання мови, культурних особливостей та ефективних навчальних стратегій. Професійний розвиток викладачів французької мови через неформальні засоби освіти є ключовим для створення динамічного та інноваційного середовища навчання мов.

Інформальна освіта доповнює формальну та неформальну, сприяючи розвитку самостійності, критичного мислення та творчих здібностей.

Інформальна освіта є процесом навчання, що відбувається поза стандартними установами. До її форм відносимо:

- самонавчання (отримання знань без прямого втручання вчителя, використовуючи різноманітні ресурси);
- сімейне навчання (передача знань та навичок в межах родини, традицій та культурних цінностей);
- експерименти та дослідження (виконання практичних завдань та дослідів);
- медіа та інтернет (отримання інформації через відео, статті, подкасти, віртуальні курси та інші онлайн-ресурси);
- подорожі та екскурсії (отримання нових знань через відвідування різних місць);
- спілкування з експертами (навчання під час комунікації з людьми, які мають певний досвід);
- ігри та творчі заняття (освоєння навичок через розвагу та творчість).

Навчання в рамках неформальної та інформальної освіти може включати розширення або поглиблення знань у конкретній галузі або отримання нових спеціалізованих знань. Сертифікатні програми, тренінги, семінари та майстер-класи щодо професійного розвитку є найбільш популярними серед учасників. Вони відрізняються доступністю, спрямованістю, короткотерміновістю, спеціалізацією та конкретністю.

Саме збалансоване поєднання формальної та неформальної освіти часто є найефективнішим підходом до професійного розвитку викладачів. Це охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти викладання, сприяючи формуванню досвідчених та адаптивних педагогів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брик Р. Безперервна освіта як засіб формування професійної компетентності педагога. *Редакційна колегія*, 2023. 282 с.
2. Закон України. Про освіту. 2017.
3. Слосанська Г., Пежинська О., Горішна Н. Безперервний професійний розвиток педагогів закладів спеціальної та інклюзивної освіти в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти. *Ввічливість. Humanitas*, 3, 2023. С.157–166, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.3.21>

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФАХОВІЙ МОВІ

Тарас Ковалик

*аспірант кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

Згідно з сучасним освітнім стандартом основна мета іншомовної освіти – формування комунікативної компетентності. Під комунікативною компетентністю розуміється здатність того, хто навчається, здійснювати комунікацію засобами іноземної мови в ситуаціях живого і реального спілкування [3].

Важливу роль при формуванні та розвитку компетенцій мовного плану відіграє операційна складова навчання, яка «передбачає створення умов, в яких суб'єкти здійснюють вибір і застосування необхідних мовних і мовленнєвих засобів для реалізації конкретної діяльності з використанням іноземних мов» [1].

Складовими іншомовної професійної компетентності студентів немовних спеціальностей вважають професійну комунікативно-мовленнєву та лексичну компетентності. Оволодіння знаннями професійної термінології та навичками використання вузькоспеціалізованої лексики є актуальним завданням під час формування професійної лексичної компетентності студентів. Щоб говорити іноземною мовою, необхідно знати лексику цієї мови і правила вживання слів.

У рамках вивчення іноземної мови в навчальному закладі вивчення лексики обмежується лексичним мінімумом. Лексичний мінімум –